

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן
מליובאוויטש

ו א ר א

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מה"מ

וּאֵרָא ב

מכת צפרדע איז אָבער ניט געווען די ערשטע מכה וואָס איז געקומען אויף מצרים: די ערשטע מכה איז געווען דם, און זי איז געווען אַ שווערערע און ערגערע מכה פֿאַר די מצריים⁷, וואָרום איז דעם יאָר ומימיו איז געווען תלוי ניט נאָר די שתיית המים כפשוטה, נאָר אויך די פרנסה וחיונה פון גאַנץ ארץ מצרים. נוסף לזה זיינען דאָך געווען נאָך אַנדערע אַכט מכות וואָס מיט זיי האָט דער אויבערשטער פֿורע געווען פון די מצריים: ביז צו דער לעצטער מכה וואָס זי האָט געבראַכט יצ"מ — מכת בכורות, און שפעטער די שלימות הפרעון איז געווען ביי קריעת ים סוף ווען „לא נשאר בהם עד אחד“⁸.

היינט ווי זאָגט מען „אלולי הצפרדע היאך הי' פֿורע מן המצרים“?

אויך איז ניט מובן בעצם הענין: ווי איז בכלל שייך צו זאָגן כלפי דעם אויבערשטן „אלולי הצפרדע היאך הי' פֿורע מן המצרים“ — ס'איז דאָך „הרבה שלוחים למקום“⁹, און „היפלא מה' דבר“¹⁰ צו דורכפירן זיין רצון?

ב. פֿאַר דעם מאמר הנ"ל ברענגט זיך דאָרט אין מדרש „רבתינו אמרין מהו ויתרון ארץ בכלל היא אפילו דברים שאתה רואה אותן כאילו הן מיתרין בעולם כגון זבובים ופרעושים ויתושין הן היו בכלל ברייתו של עולם כו“.

ווי מען לערנט בפשטות דעם חילוק צווישן רבתינו אמרין מיט דעת ר' אחא,

א. אויף „ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה ואמרת אליו גו' ואם מאן אתה לשלח הנה אנכי נוגף את כל גבולך בצפרדעים“¹, שטייט אין מדרש „הה"ד³ ויתרון ארץ בכל היא“⁴, און דער מדרש ברענגט דעת ר' אחא ב"ר חנינא „אפילו דברים שאתה רואה אותן כאילו הן מיתרין בעולם כגון נחשים ועקרבים הן היו בכלל ברייתו של עולם, אמר להן הקב"ה לנביאים מה אתם סבורים אם אין אתם הולכים בשליחותי וכי אין לי שליח ויתרון ארץ בכל היא, אני עושה שליחותי אפילו ע"י נחש אפילו ע"י עקרב ואפילו ע"י צפרדע, תדע לך שכן, שאלולי הצרעה היאך הי' הקב"ה פֿורע מן האמוריים ואילולי הצפרדע היאך הי' פֿורע מן המצרים הה"ד הנה אנכי נוגף וגו“.

דאָרף מען פֿאַרשטיין: ווי אַזוי זאָגט מען „אלולי הצפרדע היאך הי' פֿורע מן המצרים“? צפרדע איז דאָך געווען בלויז איינע פון די צען מכות?

בשלמא די צרעה, איז זי דאָך געווען די ערשטע פעולה צו פֿאַרטרייבן די אמוריים (כנענים), און אַן ענין וואָס האָט פון זיי פֿורע געווען בתוקף גדול, כמאמר רז"ל⁵, „הצרעה לא עברה את הירדן“, נאָר „היתה מכה אותם בעיניהם ומטילה בהם ארס והם מתים“⁶.

(1) פרשתנו ז, כ"ב.

(2) שמ"ר רפ"י.

(3) קהלת ה, ח.

(4) וממשיך במדרש: „וכל המדרש כמו שכתוב בויקרא רבה ובזאת חקת התורה“ — ראה הנסמן שם ובמפרשים.

(5) ראה סוטה לו, א.

(6) לשון רש"י משפטים כג, כח. וראה סוטה שם.

רד"ק יהושע כד, יב.

(7) ראה לקמן הערה 18, 50.

(8) בשלח יד, כח.

(9) ראה אגה"ק סכ"ה.

(10) וירא יח, יד.

דעם זין¹⁶, אַז זיי זיינען מזיקין, איז אויך אין זיי פאַראַן אַ תועלת פאַר דעם אדם דערמיט, וואָס כמה פעמים ווערט דער מענטש אויסגעהיט על ידם פון אַנ-דערע גרעסערע מזיקים¹⁷.

דערנאָך איז ער מוסיף נאָך אַ גרעסערע תועלת אין דער בריאה פון די דברים המזיקים, אַז דער אויבערשטער פירט דורך זיין שליחות על ידם (אויף צו מעניש זיין רשעים).

לפי זה דאָרף מען אָבער פאַרשטיין:

(א) וויבאַלד אַז דער (עיקר) חידוש פון ר"א איז אַז אויך מזיקין זיינען „בכלל ברייתו של עולם“ און אויך דורך זיי פירט אויס דער אויבערשטער זיין שליחות, איז פאַרוואָס איז ער (א) מוסיף אויך צפרדע, וואָס איז בכלל ניט קיין מזיק¹⁸ (און געוויס ניט ווי נחשים ועק-רבים), און נאָכמער (ב) דאָס קומט ווי אַ חידוש אויף נחשים ועקרבים¹⁹ — „ואפילו ע"י צפרדע"²⁰, און (ג) די ראי' „תדע לך“ ברענגט ער דוקא בנוגע און פון (צרעה²¹) צפרדע, און ברענגט ניט קיין ראי' בנוגע און פון נחש ועקרב (ווי

און די צוויי פרטים אין דברי ר' אחא¹¹ גופא „אפילו דברים כו' מיותרין כו' אני עושה שליחותי כו'“¹²:

„בכלל ברייתו של עולם“ מיינט צו זאָגן אַז ניט בלויז זיינען זיי באַשאַפֿן גע-וואָרן פון דעם אויבערשטן¹³ און ניט געוואָרן פון זיך אליין¹⁴, נאָר אַז ס'איז דאָ בבריאתם אַ תועלת פאַר דעם אדם. און אין דעם זאָגן רבותינו אַז אויך אַזעלכע זאָכן ווי זכובים פרעושים ויתושין, וואָס זעען אויס צו זיין מיו-תרון, זיינען זיי באמת צוליב אַ תועלת און זיינען אין כלל פון „כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה“¹⁵, און ווי די גמרא ברענגט עניני תרופה וואָס מ'האַט פון אַ זכוב ויתוש וכו'.

און אויף דעם איז ר' אחא מוסיף, אַז אויך דברים וואָס זיינען מיותרין אין

(11) כ"ה בשמור' לפנינו. אבל בב"ר (פ"י, ז) ממשיך בדעת רבנו „ובכל הקב"ה עושה שליחותו אפילו ע"י נחש אפילו ע"י יתוש אפילו ע"י צפרדע“ ותו לא. ובויק"ר (פכ"ב, ג) מאמר ר"א מתחיל „בכל הקב"ה עושה שליחותו אפילו ע"י נחש אפילו ע"י צפרדע ואפילו ע"י עקרב ואפילו ע"י יתוש“ ותו לא (ולפניו איתא שם „אמר הקב"ה לנביאים“). ועד"ז הוא בקהיר פ"ה, ח (ד).

בנמדב"ר (פ"ח, כב), ועד"ז בתנחומא ר"פ חקת — ליתא ב' דיעות ושם בעל המאמר, וז"ל שם: „ללמדך שבכל מקום (דבר) הקב"ה עושה שליחותו ולא ברא דבר אחד לבטלה פעמים עושה שליחותו ע"י צפרדע (ופעמים ע"י יתוש) ופעמים ע"י צרעה ופעמים ע"י עקרב“. וראה ב"ר הוצאת תיאודור שם. לקמן הערה 19. ואכ"מ.

(12) ראה יפ"ת (השלם) לב"ר שם. יפ"ת לויק"ר וקהיר שם. רד"ל לשמור' שם. וראה פי' מהרז"ו שם. ועוד.

(13) אולי י"ל הפי' ששולל ג"כ הבריאה, השורץ מן הפרי כמו חולעים של בשר וכתולעים שבתוך הקטנית (ראה שו"ע אדה"ז הל' שבת ס"י שטז ס"כ. שו"ע יו"ד ספ"ד ס"ד ואילך).

(14) ראה פי' תולדות נח לשמור' שם.

(15) שבת עז, ב.

(16) אבל ראה פי' תולדות נח שם. רד"ל שם.

(17) ראה שבת שם: חמשה אימות הן כו'.

(18) כפי' ה"ב בראב"ע פרשתנו (ו', כז) כפי' צפרדע (וכותב ע"ז „והוא הנכון בעיני“).

(19) וכן בא לבסוף בב"ר וקהיר שם. בנמדב"ר ותנחומא שם באה צפרדע בתחלה. אבל נוסף ע"ז דשם נזכר רק זה ולא הובא בכלל ענין הא' (הן בדברי ר"א וכן רבנו שאף הן בכלל ברייתו של עולם), הרי שם הוא הקדמה להעובדות שמביא, שסיפור הא' הוא מעשה בעקרב א' כו' שיזמן לו הקב"ה צפרדע כו'.

(20) ביפ"ת (השלם) שם וכן בב"ר וויק"ר שם „ואפילו ע"י צפרדע שאין דרכ' לישוך ולהזיק“. אבל באם קס"ד שהחידוש בדעת ר"א הוא שגם מזיקין נעשים שלוחים — הו"ל למנותם בסדר הפוך.

(21) בפרש"י משפטים שם: מין שרץ העוף. וברבינו בחיי שם: כגון יתושים וצרעים וחבובים ודבורים.

בכללות, דריי מדריגות, זו למטה מזו:²⁷

(א) די וואָס זיינען כּופּר (בלויז) אין אַחדותו ית'²⁸, אָבער „קרו לי אלהא דאלהיאי"²⁹ — ווייל „יודעים ומשיגים" אַז דער אויבערשטער איז „חיותם וקיו-מם". ובמילא זיינען זיי ניט מורד אין דעם אויבערשטן, ווי בלעם האָט גע-זאָגט³⁰, „לא אוכל לעבור את פי ה'".³¹

(ב) די וואָס זיינען מודה במציאות ה', וואָס ער איז „אלהא דאלהיאי" — זיי זיינען אָבער כּופּר אין דעם אַז דער קיום והתהוות פון אַלע זאַכן איז אָפהענגיק אין אויבערשטן, ווי פרעה האָט גע-זאָגט³², „לי יאורי ואני עשיתני" — ער האָט געטענה'ט אַז ער האָט זיך אַליין געמאַכט.

[און די הודאה אַז דער אויבערשטער איז „אלהא דאלהיאי"³³ איז נאָר אַז ס'איז

(27) ראה חלוקה בארא (קצת) ספר הערכים-חביד ערך אוה"ע ס"א סק"א (וש"ו).

(28) ראה תניא ספכ"ב (כה, א), פכ"ד (כט, סעיב ואילך). ג' דרגות דלקמן מובנות גם מהמשך הביאור בדרוש תער השכירה (אוה"ת נ"ך ח"ב) פ"א (שם ע' תשסו ואילך) ופ"ח (ע' תשפ ואילך).

(29) סוף מנחות.

(30) בלק כב, יח.

(31) תניא שם.

(32) יחזקאל כט, ג. וראה שם ט. ובתניא ספכ"ב שם: וכמאמר יאור לי ואני עשיתני — הרכב ב' הפסוקים. וראה הערות ותיקונים שם.

(33) כמפורש בתו"א אוה"ת פרשתנו שם: „וכמאמר פרעה לי יאורי ואני עשיתני רק דקרו לי אלהא דאלהיאי" (ועד"ז בלקות שה"ש כ, רע"א. אוה"ת נ"ך שם).

ואין לזה סתירה ממש בתניא שם: „אני ואפסי עוד וכמאמר יאור לי ואני עשיתני, שזהו עוד יותר מסנחריב ועכ"פ (י"ל בדוחק) כסנחריב (אופן ג') דלקמן בפנים), ואיכ"ג פרעה כפר באלהא דאלהיאי" — כי „יאור לי ואני עשיתני יש לפרש

(*) ואף שבתניא שם ממשיך „ולא כפירה בה לגמרי כדאיאתא בגמ' דקרו ליה אלהא דאלהיאי" — נראה ששם מחלק בין „עיקר ושרש עי"ז (דקרו לי

עס ברענגט זיך אין אַנדערע מדרשים וואו עס ווערט געבראַכט דער מאמר פון ר"א²²).

(ב) וואָס איז דער צד השוה פון שליחות הנביאים מיט דער שליחות שע"י נחש כו' וצפרדע? די שליחות דורך די מזיקים הנ"ל איז דאָך להפרע מן הרשעים; משא"כ די שליחות הנביאים איז דאָך (ניט להעניש כו', נאָר) צו איבערגעבן — גילה דברו²³ ע"י עבדיו הנביאים²⁴. איז וואָס איז דער מין פון „אמר להן הקב"ה לנביאים כו' אם אין אתם הולכים בשליחותי כו' אני עושה שליחותי אפילו ע"י נחש כו' ואפילו ע"י צפרדע"?

ג. וי"ל דעם ביאור בזה:

דער ענין המכות אויף פרעה ומצרים איז ניט געווען סתם אויף צו מעניש זיין זיי, נאָר כלשווה הפסוק²⁵ „וידעו מצרים כי אני ה'" — עס זאָל נתגלה ווערן אלקות, בחי' הוי', אין מצרים; און דאָס איז געקומען דורך די מכות, ברעכנ מצרים²⁶.

און היות אַז די קליפה פון פרעה ומצרים איז אויסגעטיילט פון אַנדערע קליפות, דעריבער איז דער (עיקר ה)פרעוון פון די מצרים געקומען דורך צפרדע, כדלקמן.

ד. אין דער כפירה פון אומות העולם אין אלקותו ית' זיינען פאַראַן,

(22) וראה יפ"ת לשמו"ר שם.

(23) ולכן נקרא נביא (ראה פרש"י פרשתנו ז, א. ועוד). וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ז. תניא ח"ב ספ"ב ועוד.

(24) וראה עמוס ג, ז.

(25) פרשתנו ז, ה. וראה בארוכה אברבנאל פרשתנו בהפסוקים ז, יד ואילך.

(26) ראה תניא פרשתנו נו, א. אוה"ת פרשתנו (שמות כרך ז) ע' בתרו ואילך. ועוד.

ה. פון די דריי אופנים, איז אע"פ אַז בחיצוניות ובגלוי איז דער דריטער אופן דער ערגסטער פון אַלע, ווייל כחשו לגמרי באלקות — איז אַבער דאָ אויך אַ גרעון איז דעם אופן פון „לי יאורי ואני עשיתיני“ אפילו לגבי דעם דריטן אופן. והביאור בזה:

איז דעם ערשטן אופן וואָס „קרו לי אלהא דאלהיאי“ — זיינען זיי דאָך משיג ווי דער אויבערשטער איז „חיותם וקיומם“ און דערפאַר זיינען זיי ניט עובר על רצונו ית'; זיינען זיי דאָך מודה אַז ס'איז דאָ די מציאות האלקות³⁶.

אפילו איז דעם דריטן אופן — איז מיט דעם גופא וואָס זיי זיינען מנגד ומכחיש מציאות ה', ווייזט עס, אַז ענין האלקות האָט זיי „אַנגערירט“, וואָס דעריבער זוכן זיי צו מנגד זיין אויף אלקות³⁷, און מכחיש זיין מציאות הא-ל. קומט אויס, אַז דורך זייער הכחשה והת-נגדות גופא ווייס מען³⁸ אַז ס'איז דאָ אַן ענין פון מציאות האלקות, וואָס דער-לאַנגט ביז אין זייער אַרט, למטה מטה.

משא"כ פרעה וואָס זאָגט „לי יאורי ואני עשיתיני“, ער טענה'ט אַז „מציאותו מעצמותו“ — דורך אים ווערט כלל ניט

(36) והרי ב"ג אין מזהירים על השיתוף (ראה רמ"א או"ח סקנ"ז. דרכי משה שם. סה"מ צ להצ"צ מצ' אחדות ה'. וראה סה"מ באתי לגני ח"א ע' מו ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' ל ואילך. וש"נ). אנציקלופדיא תלמודית ערך ב"ג ע' שג.

(37) להעיר מספר השיחות תורת שלום (ע' 10. וראה גם קונטרס התפלה פ"ח) במעלת נהיב הנק' „שור“ להיותו נוגח ובוטע בעניני קדושה על נהיב הנק' „עז“. וראה לקו"ש ח"י ס"ע 11 ואילך בענין „מציאות החשך“ והעדר האור.

(38) ואולי י"ל שזהו מצד הניצוצי קדושה שנמצאים בהם (ועד"ז בשאר קליפות), כי בחי הקליפה מצ"ע נפרדת מאחדותו ית' ואינה בבחי מציאות כלל שהן בבחי העדר המציאות (המשך תעריב ח"ב ע' תרפא. ובכ"מ. וראה לקו"ש ח"ה ע' 66 ואילך. חט"ז ע' 413 ואילך. ועוד).

פאַראַן אַ כח וואָס איז העכער און שטאַרקער פון אים; אַבער זיין מציאות איז ניט תלוי אין „אלהא דאלהיאי“³⁴.

ג) די וואָס זיינען מכחיש לגמרי ר"ל די מציאות פון אלקות, ע"ד ווי סנחריב וואָס „חירף וגידף ביותר“, ער האָט מכ-חיש געווען אלקים חיים אַז „אינו אלהא דאלהיאי“³⁵.

בכמה אופנים: א) „אני ואפסי עוד“, ככתביא שם — אבל לא זו היתה כוונת פרעה (שלא לא כתב בתניא כמאמר פרעה, אף שכ"כ בתו"א ואוה"ת וראו שם. לקו"ת שה"ש שם. ובכ"מ) ב) „ואני עשיתיני“ — גם את עצמי, ופשיטא את האור, אבל לא ש.אני ואפסי עוד. וזו היתה כוונת פרעה במאמרו, ככפנים [ולהעיר מפרשי יחזקאל (שם, ג. ועד"ז בכמה מפרשים שם) „ואני עשיתיני — בגבורתי ובחכמתי הגדלתי גדולתי וממשלתתי“].

אבל להעיר מסה"מ תש"ד (ע' 91) „שאמר (פרעה) אני ואפסי עוד לי יאורי ואני עשיתיני“ — (וראה אברבנאל פרשתנו שם דפרעה כחש גם במציאות הא-ל). וי"ל דאצל פרעה היו שינויים מזמן לזמן, וכמו שהיו חילוקים בהנהגתו עם בניו, אבל בכללות ועיקר מדיגתו הוא שאומר לי יאורי ואני עשיתיני. ועצ"ע.

(34) וכמשל שהובא בתער השכירה שם (ע' תשפא) מעבד המורד באדונו כו' דמ"מ יודע ומודה שהוא עבד והוא אדונו ומלכו רק שאינו חפץ להיות בביטול אליו, והרי העבד לא נולד מאדו זה כ"א מאיש ואשה אחרים אלא שמאיה סיבה נעשה אדונו. (35) ד"ה תער השכירה שם. וראה גם דרמ"צ סב, ב.

אלהא דאלהיאי) לע"ז ממש" (עד למדר"י הכי תחתונה) — „אני ואפסי עוד“.

ולכן: בענין „עיקר ושרש ע"ז כתב. ובוה מפרידים את עצמם מקדושתו של מקום ב"ה מאחר שאין בטלים לו ית", אבל לפניו מוסיף (ע"ז ש.אינה בטילה כלל לגבי קדושת הקב"ה) „ואדרבה מגבי עצמה כנשר לומר אני ואפסי עוד כו' ולכן אמרו רז"ל שגסות הרוח שקולה כע"ז ממש“.

ולהעיר מהחילוק שבתניא פכ"ד בין „ס"א וקליפה זו הנק' ע"ז כו' (ש)היא אינה מלובשת בגוף החומרי ויודעת את רבונה ואינה מורדת בו כו' ואף שנק' ע"ז הא קרו לי אלהא דאלהיאי כו", להאדם העובר על רצונו ית' (ש)הוא גרוע ופחות הרבה מאד מהס"א וקליפה הנקראת ע"ז ואלקים אחרים כו“.

עבודת האדם) אז ניט אין יעדער זאך איז ניכר מטרת בריאתו בגלוי³⁹. בזה זיינען דא כמה סוגים אין דער בריאה:

רבותינו אמרין אז „אפילו דברים שאתה רואה אותן כאילו⁴¹ הם מיותרין בעולם כגון זבובים ופרעושים ויתושין“, וואס לכאורה האט מען פון זיי קיין תועלת ניט — איז „הן היו בכלל ברייתו של עולם שנאמר⁴² וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד“⁴³ — דאס איז ניט לבטלה (ווי די גמרא ברענגט די פעולות פון די נבראים: ברא זבוב לצרעה כו.), ובמילא זיינען אויך זיי נכלל אין „כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו“ — על ידם ווערט נתגלה דער בורא.

אויף דעם איז ר"א מחדש, אז אויך די ברואים וואס ניט נאָר וואָס זיי ברענגען ניט קיין תועלת (לכאורה), נאָר בגלוי זיינען זיי דער היפך פון תועלת — דברים המזיקים — „כגון נחשים ועק" רבים“ — איז אויך זיי זיינען „בכלל ברייתו של עולם“, ובמילא אין דעם כלל פון „כל מה שברא כו' לא בראו אלא לכבודו“. וואָרום דאָס גופא וואָס אין זיי איז דאָ אַ תוכן וואָס זאָגט עפ"ט בענין זה, כאָטש אַ תוכן הפכי, ווייזט דאָס אַן זייער מציאות איז ניט אַ מציאות וואָס ווייס ניט פון מציאות המהווה, ווייס נאָר פון זיך אליין, „כאן נמצא כאן הי“, נאָר ס'איז דאָ אַ ידיעה וועגן אַ מהווה ופועל, וואָס קען אין זיי אַריינגעבן אַט-דעם תוכן — ושולל זה.

דערמאָנט מציאות ה'. וואָרום דאָס וואָס „קרו לי' אלהא דאלהי"א“ האָט ניט צו טאָן מיט אים (כנ"ל); זיין מציאות איז אַ זאָך פאַר זיך — „אני עשיתני“, ער פילט זיך ווי אַ יש ודבר בפ"ע לגמרי, ובמילא, ווערט אין זיין מציאות גופא ניט אויסגעדריקט קיין שייכות (כולל אויך — ניט אַ שייכות בדרך שלילה) צו אלקות.

ו. ע"ד ומעין פון די דריי אופנים האמורים בנוגע אומות העולם בענין מציאות האלקות — געפינט מען אויך אין די נבראים שבעולם הזה:

ס'איז דאָך „כל מה שברא הקב"ה בעולמו. לא ברא דבר אחד לבטלה“⁴⁵, און ווי ס'איז פאַרשטאַנדיק אויך אין שכל הפשוט, אז יעדע פעולה פון דעם אויבערשטן איז צוליב אַ תכלית ומטרה, און דער תכלית זעט זיך אַן אין יעדער זאָך וואָס ער האָט באַשאַפן; ובמכל שכן פון אַן אדם למטה, ביז אַז אַן אומן וואָס מאַכט אַ כלי, איז דער תכלית הכלי ומטרתו ניכר אין דער צורת הכלי³⁹.

דער תכלית פון כל הבריאה איז — „כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו“⁴⁰, עס זאָל מגלה זיין אלקות. און דאָס ווערט דורכדעם וואָס מ'זעט אין די עניני הבריאה די תועלת וואָס יעדערער גיט צו אין דער בריאה — וואָס דאָס איז זייער תכלית ומטרה — דאָס איז מגלה אַז ס'איז דאָ אַן אומן שעשאן, וואָס כחו ורצונו הערו זיך אַן אין דעם דבר הנפעל.

לפועל אַבער איז די בריאה באופן כזה (כדי עס זאָל זיין בחירה חפשית און

41) כ"ה בשמו"ר שם. ובויק"ר וקה"ר (ועד"ז בב"ר) ליתא תיבת „כאלו“.

42) בראשית א, לא.

43) במדרש לא נתקפו התיבות, והנה טוב מאד. אבל כן מפרש בתולדות נח וביאור הרי"ף הכוונה במדרש. ובויק"ר וקה"ר שם הובא הכתוב „ויכולו“.

39) ראה הקדמת הרמב"ם לפיה"מ ד"ה אחר כן ראה להסתפק (דע כי הקדמונים חקרו כו.). ולהעיר ממור"ג ח"ג פכ"ה.

40) אבות ספ"ו.

ווי אזוי איז נתגלה געווארן אז אויך פרעה ומצרים — א מציאות וואס איז ניט בלויז ניט מגלה די מציאות פון אלקות, נאר זאגט „לי יאורי ואני עשי-תני“, מציאותו מעצמותו — זאלן וויסן „כי אני ה'“, און נאך מער, אז זייער קענען זאגן אז מציאותם מעצמותם קומט דאס ווייל בשעת מעשה⁴⁶ האבן זיי חיות וועלכע קומט (בהשתלשלות רבות) ממקור החיים, מעצמות וואס „מציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזו עילה שקדמה לו ח"ו“⁴⁷ (בדוגמת המבואר בנוגע כללות התהוות היש)⁴⁸ —

איז דאס נתגלה ע"י מכת צפרדע⁴⁹, וואס צווישן בע"ח שבעוה"ז איז דאס א מציאות וואס אין איר איז ניט ניכר קיין תכלית (אפילו ניט ווי בא יתושים כו') און בכלל ניט קיין תוכן אפילו של היזק⁵⁰ (ווי נחש ועקרב) וכנ"ל, „אין לו

עפ"ז איז אויך פארשטאנדיק וואס ר' אחא זאגט „אמר להם הקב"ה לנביאים מה אתם סבורים אם אין אתם הולכים בשליחותי וכי אין לי שליח, ויתרון ארץ בכל היא, אני עושה שליחותי אפילו ע"י נחש אפילו ע"י עקרב“: דערמיט קומט ער מדגיש זיין ווי אויך די נבראים המזיקים זיינען זיי נברא געווארן (ניט נאר ניט לבטלה, נאר) „לכבודו“ — אפילו דורך זיי ווערט נתגלה אלקות בעולם, ע"ד ומעין ווי עס ווערט נתגלה ע"י נביאים. ווארום בשעת מ'זעט אז דורך א נחש או עקרב ווערט מען געראטעוועט פון סכנה, ובפרט ווען דער נחש ועקרב קומט לענוש את הרשעים — ווערט נתגלה, אז אויך א מציאות מיט א תוכן הפכי פון „תועלת“, פון ברייתו של הקב"ה וואס איז „טוב מאד“⁴⁴, אויך די מציאות איז באשאפן פון דעם אוי-בערשטן ביז אז אין איר⁴⁵ איז דא טוב, ווייל זי איז נפעל געווארן דורך מקור הטוב — דאס איז מגלה דעם כח הפועל.

ז. אויסגעטיילט פון ברואים הנ"ל איז צפרדע, וואס מצד בריאתה זעט זיך ניט אין איר קיין שום תועלת. ס'איז ניט קענטיק וואס פאר א תועלת קען דער מענטש האבן פון איר; זי האט אויך ניט קיין תכונה פון א דבר המזיק.

דאס איז א ברי' וואס האט ניט קיין תוכן וואס זאל ארויסברענגען אז ס'איז דא אן אומן שעשאה, אדער עכ"פ א ידיעה פון אזא אפשריות.

און דאס איז דער חידוש „ואפילו ע"י צפרדע“ און דער פירוש פון „אילולי הצפרדע היאך ה' פורע מן המצרים“:

(44) להעיר מב"ר פ"ט, ט „טוב מאד זה מלאך המות“.

(45) שזהו יותר מענין יתרון האור מן החושך, שהיתרון הוא בהאור.

(46) אגה"ק סכ"ה (קלח, ב).

(47) אגה"ק סי' כ.

(48) ראה גם המשך תער"ב פע"ב. פרק שלג. ד"ה

מצה זו תשי"ז. ועוד.

(49) משא"כ מכת ארבה שראויים למאכל אדם

(שכלן לא נשאר ארבה אחד בכל גבול מצרים שלא

יהנו מהם המצרים — ראה תנחומא פרשתנו י"ד.

שמור"ר ספ"ג. רשי' בא י, יט).

וגם כנים, אף שלכאורה הם דבר מיותר לגמרי.

אבל ה"ז מוזק (וחולי) [ראה תנחומא (ובאבער) בא ד.

מדרש לקיט פרשתנו ח, טו (ובמדרשים שהובאו

בתר"ש שם, יב ואילך). ולהעיר מעירובין סה, א:

קראתן כינה. ובב"מ קז, ב: י"ג דברים נאמרו בפת

שחרית כו'. והורגת כנים שבבני מעים]. ולהעיר

שמציאות כנים שבשערות היא כשיש שלימות גידול

האדם שסימן לזה גדלו שערות (שנמשכים ממותרי

מוחין) וצפרניים (יבמות פ, רע"ב). ומהפסולת של

השערות באים הכינים (ראה ד"ה רבי בנאה כו'

באוה"ת ח"ש קיט, ב ואילך. שם בהוספות לכרך ב'

תמב, א ואילך).

(50) וגם לפמ"ש במדרש (שמור"ר פ"י, ג. וראה

שם ו. פט"ו, כז) ובתדבאר פ"ז (ח) ועוד — גודל

ההיזק גם בגופם, הרי א) לא מפורש בפשט"מ במכת

דער מדרש⁵¹ ברענגט אראפ „מן הצפר-
דעים נשאו חנני מישאל ועזרי קו
בעצמן וירדו לתוך כבשן האש“], איז
געווארן דער „פורע מן המצרים“ די
מכת צפרדע האט געבראכן אויך די
ספעציעלע קליפה פון מצרים, „לי יאורי
ואני עשיתני“, און עס איז נתגלה גע-
ווארן „וידעו מצרים כי אני ה'“, ס'האט
באוויזן אז דאס קומט פון (שם) הוי'.

(משיחות ש"פ וארא וש"פ בשלח תשמ"א)
לקו"ש חכ"א

(51) שמור פ"י, ב. פסחים נג, א.

עילה וסיבה" צוליב וואס עס זאל זיין
מציאותו,

וע"י הצפרדעים וואס זיינען גע-
גאנגען אין שליחות פון אויבערשטן [און
נאך מיט מער איבערגעגעבנקייט ווי די
אנדערע בע"ח אין די אנדערע מכות, ווי

צפרדע ההיזק שלהם כמו בשאר המכות שמוכן או
גם מפורש בהכתובים הפורעניות שבהם. (ב) עכ"פ
אי"ז טבע ותכונת הצפרדע (לדעת הראב"ע הנ"ל
הערה 18) כבשאר המכות, כ"א ענין (ונס?) מיוחד.

יג.

בזמנים אלו שהאומות מתגרות זו בזו, ווען אידן האָבן די
 הבטחה מיוחדת פון דעם אויבערשטן „בני אל תתיראו כל מה
 שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם“¹, נוסף צו די ריבוי הבטחות
 בתורה אַז „לא ינום ולא יישן שומר ישראל“², און „עמו אנכי בצרה“³,
 און „פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו“⁴ (און ערשט דערנאָך „והוא
 יפדה את ישראל מכל עונותיו“⁵) וכו' וכו' —

איז אַ זיכערע זאך אַז „לא ינום ולא יישן שומר ישראל“ בכל
 מקום בעולם וואו אידן געפינען זיך, אויך אין חוץ לארץ,
 ועאכו"כ אין ארץ הקודש, וועלכע ווערט אָנגערופן בתורתנו
 הקדושה והאמיתית: „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית
 השנה ועד אחרית שנה“⁶.

. . . וכאמור, דער אויבערשטער איז מודיע ומכריז צו אידן
 בכל מקום שהם, ועאכו"כ בארץ הקודש: „בני אל תתיראו“.

(משיחות ש"פ וארא, כ"ו טבת, מבה"ח שבט תנש"א)

(1) יל"ש ישעי' רמז תצט.

(2) תהלים קכא, ד.

(3) שם צא, יד.

(4) שם כה, כב.

(5) שם קל, ח.

(6) עקב יא, יב.

נ.ט.

העשירי בשבט („העשירי יהי קודשׁו, בכל חודש, ועאכו״כ העשירי בחודש אחד עשר) הוא יום ההילולא דכ״ק מ״ח אדמו״ר נשיא דורנו:

ענינו של יום ההילולא – כמ״ש רבינו הזקן בתניאי שׁ, כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו . . . מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה . . . ופועל ישועות בקרב הארץ, ועוד ועיקר, שכולל הנתינת-כח על המשך הצמיחה ביתר שאת וביתר עוז לאחרי הסתלקותו כתוצאה מהזריעה דׁ, כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייוׁ, עד להצמיחה דהגאולה האמיתית והשלימה ע״י משיח צדקנו בדורנו זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), כעדותו של נשיא דורנו שכבר כלו כל הקיצין, והכל מוכן לסעודה דלעת״ל, שולחן-ערוך עם הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר.

ויש לומר, שכללות הזמן הקשור עם יום ההילולא העשירי בשבט (שבעים שנה בחיים חיותו בעלמא דין, והמשך השנים שלאח״ז, יותר מארבעים שנהׁ) נחלק לג' תקופות שהם ע״ד ובדוגמת ג' התקופות הכלליות במשך כל הדורות (לפני מ״ת, מ״ת וימות המשיח), שמרומזות בג' הפרשיות שמות וארא בא:

תקופה ראשונה, ארבעים שנה (תר״ם-תר״פ), בזמן נשיאותו

(1) בחוקתי כו, לב.

(2) אגה״ק סי' ז״ך וכ״ח.

(3) ראה אגה״ק שם: „ונזרעו בחקל תפוחין קדישין אורות עליונים מאד . . . גידולי גידולין״.

(4) שבהם „קאי איניש אדעת״ דרבי״״ (ע״ז ה, רע״ב), כיון שׁ, נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע״ (תבוא כט, ג).

של אביו, שאז התחיל שלימות הענין דהפצת המעיינות חוצה ובפרט ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים (בניהולו של בנו יחידו) – ע"ד ובדוגמת עבודת האבות בהכנה והתחלת הענין דמ"ת.

תקופה שני', שלושים שנות נשיאותו בחיים חיותו בעלמא דין (תר"פ-שי"ת), שבהם הי' החידוש המיוחד שלו בתור נשיא דתורת חסידות חב"ד בהפצת המעיינות חוצה ממש, ועד להחידוש בעשר שנים האחרונות (גמר ושלמות עבודתו) בהפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן-תורה) – ע"ד ובדוגמת החידוש דמתן-תורה.

ותקופה שלישית, המשך הנשיאות לאחרי הסתלקותו (מיום עשתי עשר לחודש עשתי עשר דשנת עשתי עשר (תשי"א)⁵), שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, ועד לגמר ושלמות העבודה, שהכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד לבוא – ימות המשיח.

(משיחות ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט תשנ"ב)

5) ראה קונטרס משיחות ש"פ וארא תש"נ הערה 99 (ס' השיחות תש"נ ח"א ע'

ל ז כ ו ת

הרה"ת ר' שלום בן פריידא שיחי'

לרפואה שלימה וקרובה

לאויוש"ט ובריאות

ובכל המצטרך